

Jak pracovat s LGBTQ+ klienty*kami dopouštějícími se násilí v blízkých vztazích

Metodika pro programy pracující s lidmi, kteří se dopouštějí násilí

Autor: A. Kuruc

Odborná editace: M. Kršíková, P. Pokorná, M. Štýber, J. Ceh Ammer, V. Novotný

S podporou [Norských fondů](#) rozvíjí SPONDEA metodiku a terapeutickou práci v Programu Chci ovládnout vztek směrem k větší citlivosti ke specifickým zkušenostem LGBTQ+ lidí nezvládající vztek v osobních vztazích, v partnerství či vůči dětem. Hněv je emoce, kterou někdy zažívá každý*á z nás. [SPONDEA](#) dlouhodobě pomáhá lidem zvládat vztek, který přerůstá v násilí, nebo lidem, kteří se obávají, že by se násilí mohli dopustit. Program Chci ovládnout vztek je tu pro všechny a bez předsudků. Informace o projektu, službách a rozvoji metodiky pravidelně zveřejňujeme na webových stránkách <https://chciovladnoutvztek.cz/>.

Poznámky na úvod

V této metodice používáme pojem "osoba, která se dopouští násilí" v genderově neutrálním významu pro označení osoby, která používá násilné a zneužívající chování včetně kontroly a nátlaku vůči svému současnému, či bývalému partnerovi*ce. Je to proto, že těmito osobami mohou být muži (cis i transgender), ženy (cis i transgender), nebinární nebo genderově diverzní, a zároveň jde o méně stigmatizující pojem. Dále můžeme používat také pojem klient*ka

Pojem "programy pro osoby, které se dopouštějí násilí" se používá pro označení skupin nebo klinických postupů, v nichž odborníci*ce usnadňují změnu tím, že klientům*kám umožňují převzít zodpovědnost za jejich násilné, zneužívající, kontrolující a donucovací chování a za postoje, které toto chování podporují, bez ohledu na sexuální orientaci a/nebo genderovou identitu.

Pojem "osoba zažívající násilí" se používá pro "ženy a jejich děti, které zažily domácí, rodinné a sexuální násilí ze strany muže". I když uznáváme, že násilí na ženách je rozšířené a časté a že násilí ve vztahu je nejčastějším typem násilí, které ženy zažívají (Phillips & Vandenbroek, 2014), naše použití tohoto termínu není synonymem pro "ženy a jejich děti". V této metodice se vztahuje na osoby, které zažily domácí násilí nebo násilí v intimních vztazích, bez ohledu na jejich pohlaví, genderovou identitu a/nebo sexuální orientaci.

Úvod

K násilí v intimních vztazích (dále jen NIV) dochází tehdy, když osoba uplatňuje moc a kontrolu nad svým partnerem či partnerkou v současném a nebo bývalém vztahu. Mezi formy NIV patří emocionální násilí, fyzické násilí, sexuální násilí, izolace, zneužívání identity/kultury a finanční zneužívání. NIV se také nazývá domácí násilí, partnerské násilí nebo násilí na rande. Mělo by zahrnovat všechny formy intimních partnerství, protože omezení na "heterosexuální a homosexuální" orientaci vylučuje bisexuální, pansexuální a queer osoby. Proto se používá spíše termín "násilí v intimních vztazích", který zahrnuje všechny. Současně zahrnuje vztahy, které přesahují hranice domova, jako jsou vztahy, kde osoby žijí odděleně, rodinné a příbuzenské vztahy, a uznává vztahy strukturované na základě polyamorie a konsenzuální nemonogamie.

Pro tvůrce programů pro osoby, které se násilí dopouštějí nebo pro tvůrce strategií, kteří chtějí navrhnout inkluzivní intervence pro klienty*ky, kteří se identifikují jako lesby, gayové, bisexuálové, transsexuálové nebo queer (LGBTQ+), nebo pro ty, kteří jsou zapojeni do vztahů s osobami s odlišnou sexuální orientací a/nebo genderovou identitou, je k dispozici jen málo metodik. Vstup do služby, která poskytuje programy pro osoby, které se násilí dopouštějí, kterými jsou cisgenderoví, heterosexuální muži, vede k explicitnímu a/nebo implicitnímu vyloučení LGBTQ+ klientek – žen, ať už cisgenderových nebo transgenderových. To také nutí klienty z řad gayů, bisexuálů a transsexuálů činit obtížná rozhodnutí, zda zveřejnit svou sexuální orientaci nebo genderovou identitu. V současné době není známo, do jaké míry k tomu dochází a zda to LGBTQ+ klientů přináší nějaké pozitivní výsledky. Existují obavy o bezpečí těchto mužů a jejich možnou neochotu odhalovat se ve skupině s heterosexuálními muži, což může bránit jakýmkoli přínosům skupinových procesů (Gray et al., 2020). Proto je důležitá souběžná práce s klientem*kou, jejímž cílem je prozkoumat specifické obtíže sexuální orientace a genderové identity, které nebylo možné ve skupině odhalit.

Vzhledem k naprostému nedostatku programů pro ženy, které se dopouštějí násilí, bez ohledu na sexuální orientaci nebo genderovou identitu, není tato možnost dostupná pro ty, které chtějí změnit své násilné chování.

LGBTQ+ osoby uváděly, že se jejich znalosti o domácím násilí a násilí v intimních vztazích zlepšily po účasti v programu přizpůsobeném práci s osobami, které se násilí dopouštějí (Gray et al., 2020). Tyto osoby byly schopny lépe verbalizovat své emoce a potřeby, oceňovali terapeutický vztah s klinickými pracovníky*cemi a uváděly, že se cítí méně izolované a mají lepší podporu.

Výskyt NIV v partnerských vztazích LGBTQ+ osob

Výzkum prevalence násilí v intimních vztazích v LGBTQ+ komunitách odhaduje, že se vyskytuje v podobné, ne-li vyšší míře než u párů opačného pohlaví (Breiding et al. 2014). Cannon (2019) odhaduje, že nejvyšší míru tohoto násilí zažívají bisexuální ženy (61 %). Walters et al. (2013) zjistili, že 43,8 % lesbických žen, 61,1 % bisexuálních žen a 35 % heterosexuálních žen uvedlo, že během svého života zažilo fyzické násilí, pronásledování nebo znásilnění ze strany intimního partnera*ky. Většina bisexuálních žen (89,5 %) a heterosexuálních žen (98,7 %) uvedla, že násilí bylo spácháno muži. V případě lesbických žen 67,4 % z nich uvedlo, že násilí bylo spácháno ženami. Kromě toho přibližně 26 % homosexuálních mužů, 37,3 % bisexuálních mužů a 29 % heterosexuálních mužů zažilo během svého života znásilnění, fyzické násilí a/nebo pronásledování ze strany partnera či partnerky. Z mužů, kteří zažili násilí v intimním vztahu, 90,7 % homosexuálních mužů uvedlo jako pachatele pouze muže a 78,5 % bisexuálních mužů a 99,5 % heterosexuálních mužů uvedlo jako pachatele pouze ženy (Walters et al. 2013).

O míře výskytu partnerského násilí v transgenderových vztazích existuje jen velmi málo údajů. Národní centrum pro transgenderovou rovnost v USA provedlo průzkum mezi 27 715 respondenty a respondentkami ze všech padesáti států. Z těchto respondentů přibližně 10 % uvedlo, že byli sexuálně napadení v posledním roce před průzkumem a 47 % uvedlo, že byli někdy v životě sexuálně napadení. Ze všech respondentů zažilo 54 % násilí v intimních vztazích (James et al. 2016).

Využívání služeb pro řešení násilí v intimních vztazích

Ačkoli prevalence násilí v intimních vztazích mezi LGBTQ+ lidmi není jasná, je pravděpodobné, že toto násilí je určitě podhodnoceno (Donovan & Barnes, 2017). Ukazatele genderové identity a sexuální orientace se ve formulářích pro vstup do služeb nepoužívají. To znamená, že není známo, do jaké míry LGBTQ+ osoby využívají běžné služby, natož programy pro osoby, které se dopouštějí násilí. Chybí inkluzivní programy dostupné pro osoby, které chtějí změnit své násilné a zneužívající chování nebo získat podporu, stejně jako ti*ty, kteří*é násilí zažili. Stávající intervence zaměřené na násilí v intimních vztazích se obvykle zaměřují na cisgenderové heterosexuální ženy, které zažívají násilí, a muže, kteří se násilí dopouštějí, s vyloučením LGBTQ+ komunit. Porozumění příčinám a důsledkům násilí v intimních vztazích v LGBTQ+ komunitách a reakce na toto násilí jsou tedy nedostatečné. Toto genderové paradigma je heterosexuálně orientované

a bylo kritizováno za to, že nezohledňuje podobnosti a rozdíly mezi vztahy, včetně vztahů LGBTQ (Cannon & Buttell, 2015). Navíc často nejsou zastoupeny intersexuální osoby.

Rollè a další (2018) navíc píšou o mlčení, které obklopuje partnerské násilí v LGBTQ+ komunitách, což brání otevřené veřejné diskusi. Docházejí k závěru, že v současné době je nezbytné vytvořit prostor, v němž by tyto diskuse mohly probíhat. Připravenost komunity řešit partnerské násilí mezi lidmi s odlišnou sexuální orientací a genderovou identitou je prý nízká, přeživší se cítí izolovaní, bezmocní a umlčovaní (Walters, 2011). Pokud budou potenciální klienti a klientky hledat přístup k pomoci, narazí na nerovnosti, včetně překážek souvisejících s jejich sexuální orientací a genderovou identitou, které je mohou dále ohrožovat a izolovat. Překážky v přístupu ke službám existují také na společenské, institucionální a individuální úrovni a zahrnují:

- nespravedlivou a nejednoznačnou legislativu;
- odsuzující a předpojaté společenské a kulturní postoje;
- nedostatečné teorie dynamiky domácího násilí;
- heterosexistický jazyk;
- implicitní a explicitní homofobní nebo transfobní postoje personálu a právních orgánů; stigma;
- riziko odhalení;
- vazbu na komunitu a opětovnou viktimizaci (Calton et al, 2016).

Heteronormativita jako tradiční základ pro řešení násilí v intimních vztazích

Velkou část povědomí veřejnosti o násilí páchaném na lidech a zaměření na něj lze přičíst feminismu, který identifikoval četnost odchodů žen od partnerů v důsledku zkušeností s násilím a zneužíváním (Bowen, 2018). Feministické teoretičky upozornily na způsoby, jak je násilí páchané na ženách systémové a zakořeněné v patriarchálních společenských strukturách (Michau, Horn, Bank, Dutt a Zimmerman, 2015). Někteří jej proto považují za "heterosexistický problém" (Russell, 2016).

Pojetí domácího násilí a násilí v intimních vztazích primárně jako násilí mužů na ženách má vliv na vyhledávání, zapojování do programů pro páry, dvojice a rodiny, které nezapadají do cisgenderového, heterosexistického paradigmatu. Cannon a Buttell (2015, s. 65) poukazují na limity tohoto genderového paradigmatu. Kritizují vnímání současného "pachatele" pro jeho heteronormativní zaujatost – to znamená, že se zaměřuje na heterosexuální vztahy. Pokud je domácí násilí a násilí v intimních vztazích důsledkem mužské dominance a patriarchátu, nemělo by se podle nich takové násilí vyskytovat v

lesbických vztazích a mělo by převažovat ve stejnopohlavních mužských vztazích, ačkoli tomu důkazy nenasvědčují.

Identifikace osoby, která zažila násilí, a osoby, která násilí páchá, je však obzvláště obtížná, pokud se jedná o osoby stejného pohlaví. Genderové faktory se pravděpodobně vzájemně ovlivňují a komplikují dynamiku násilí ve vztahu a intervence zaměřené na poradenství a změnu chování. Tyto faktory by měly být zohledněny při sestavování programů a školení pro odborníky a odbornice (Lay et al., 2017). Lesbické vztahy jsou upozadčovány jako nenásilné, protože se předpokládá, že nekopírují patriarchát a mužskou moc. Jak lesby, které zažívají násilí, tak lesby, které násilí páchají, mohou násilí racionalizovat jako součást duševní nemoci nebo traumatu z minulosti nebo nabízet jiná psychologická vysvětlení. Ženy, které se dopouštějí násilí, se následně stávají bezmocnými nebo nevinnými a dostávají se mimo odpovědnost. Wendt a Zannettino (2015) také upozorňují, že tyto genderové představy se prolínají s patologizujícími pohledy na sexualitu a genderovou rozmanitost, které označují stejnopohlavní a queer vztahy a praktiky za nepřírozené a ze své podstaty dysfunkční.

Lesby a ženy, které přitahuje stejné pohlaví, podléhají dominantním genderovým diskurzům stejně jako heterosexuální ženy. Wendt a Zannettino tvrdí, že pokud jsou partnerkami ženy, očekávané normy ženského chování mají tendenci zastírat násilí (2015, s. 174-182). Předpoklady, jako že ženy jsou ze své podstaty nenásilné, násilí prováděné ženou není nebezpečné nebo že u žen lze očekávat zvýšenou emocionalitu, působí tak, že "zastírají dynamiku moci a kontroly" (s. 185).

Zároveň je rozsah či povaha problému násilí v intimních vztazích v LGBTQ+ komunitě stále do značné míry neznámá, zejména pro některé členy a členky nebinární LGBTQ+ komunity.

Rizikové faktory pro páčání násilí v LGBTQ+ vztazích – znevýhodnění a menšinový stres

Předchozí výzkumy naznačují, že stresory spojené s příslušností k LGBTQ+ se vzájemně ovlivňují s negativními dopady v oblasti násilí v intimních vztazích, což prohlubuje zranitelnost osob, zvyšuje riziko komplexního traumatu a vytváří další překážky v přístupu ke službám (Stiles-Shields a Carroll, 2015). Teorie nebo rámeček, který uznává marginalizaci a podřízenost LGBTQ+ osob, může být užitečný pro pochopení partnerských vztahů osob stejného pohlaví, v nichž je páčáno násilí. Jednou z takových teorií je teorie znevýhodnění (Hellems et al., 2015) a související konstrukt menšinového stresu LGBTQ+ osob, který byl definován jako "mnohostranný konstrukt, který zahrnuje zkušenosti, jež se specificky

vztahují k LGBTQ+ statusu, jako jsou: skrývání a zmatení identity, prožívané a očekávané odmítnutí, viktimizace a diskriminace a internalizovaná homonegativita/transnegativita/sebestigma" (Lewis et al. 2012, s. 251).

Viktimizace související se sexuální orientací a/nebo genderovou identitou zahrnuje slovní obtěžování, vyhrožování a fyzické násilí/útoky. Internalizovaný menšinový stres zahrnuje internalizovanou homonegativitu (tj. negativní postoje vůči sobě samému založené na sociální stigmatizaci) a skrývání sexuální orientace nebo genderové identity (tj. skrývání své sexuální identity před ostatními) (Ribera – Baddens et al. 2016; Lewis et al. 2012). Podle teorie znevýhodnění jsou jedinci, kteří se cítí nedostateční či nejsou soběstační, vystaveni zvýšenému riziku, že budou uplatňovat netradiční prostředky k prosazení své moci, jako je násilí. LGBTQ+ mládež, stejně jako starší lidé, kteří zažívají vysokou míru nedostatečnosti a bezmoci, se mohou častěji dopouštět agrese vůči partnerovi*ce stejného pohlaví. Kromě toho jsou menšinové stresové zkušenosti spojeny s psychologickými a vztahovými proměnnými, jako jsou deprese, užívání návykových látek a nízká kvalita vztahů (Frost a Meyer 2009). Všechny tyto faktory jsou také rizikovými faktory pro páčání partnerského násilí (Dardis et al. 2012). Nedávná metaanalýza například uvádí, že mezi prediktory páčání násilí v intimních vztazích patří internalizující homonegativita u mužů a vysoká vzájemná závislost a izolace u žen (Kimmes et al., 2017). Zjištění také naznačují, že viktimizace je rizikovým ukazatelem pro páčání násilí. Závislost na alkoholu byla silnějším rizikem pro muže ve stejnopohlavních vztazích než pro ženy (Houston & McKirnan, 2007). Craft, Serovich, McKenry a Lim (2008) ve své studii zaměřené na muže a ženy, kteří se dopouštěli násilí v párech stejného pohlaví, zjistili, že vnímaný stres založený na rodinných, finančních, pracovních a vztahových faktorech, jako nejisté vazbě, byl pozitivně spojen s páčáním násilí. Několik studií potvrdilo roli společnosti a internalizované homonegativity jako faktoru, který přispívá k páčání partnerského násilí na osobách stejného pohlaví (Gillum a DiFulvio 2012). Pokud jde o proměnné týkající se menšinového stresu, internalizovaná homonegativita významně a pozitivně souvisela s fyzickým a sexuálním partnerským násilím páchaným partnery*kami stejného pohlaví, ale nesouvisela s páčáním psychického partnerského násilí. Skrývání identity významně a pozitivně souviselo s fyzickým partnerským násilím páchaným partnery*kami stejného pohlaví a nesouviselo s páčáním psychologického a sexuálního partnerského násilí páchaného partnery*kami stejného pohlaví. Viktimizace významně a pozitivně souvisela s psychickým partnerským násilím páchaným na partnerech*kách stejného pohlaví a nesouvisela s fyzickým a sexuálním partnerským násilím páchaným na partnerech*kách stejného pohlaví.

V programech pro osoby, které se dopouštějí násilí je třeba zohlednit účinky menšinových stresorů. Marginalizace a stigmatizace mohou negativně ovlivnit vyhledávání pomoci, což zvyšuje rizika, kterým čelí LGBTQ+ osoby (Messinger, 2017).

Zneužívání na základě identity (sexuální nebo genderové)

Násilí v intimních vztazích páchané LGBTQ+ osobami má podobné vzorce chování jako násilí páchané cisgenderovými osobami v heterosexuálních vztazích, jako je izolace, ponižování a různé praktiky uplatňování moci a kontroly. Tyto formy násilí zahrnují také chování specifické pro LGBTQ+ komunity, včetně vzorců "homofobní/homonegativní kontroly" ve vztazích (Badenes – Ribera et al., 2015, s. 48) nebo "násilí související s identitou" (Riggs et al. 2016, s. 4). Mezi tyto formy násilí patří vyhrožování odhalením sexuální orientace nebo genderové identity ostatním (George et al., 2016) a případně vyhrožování odhalením HIV statusu partnera*ky ostatním (Walters & Lippy, 2016). Mezi implicitnější způsoby násilí založené na identitě patří posilování partnerovy*činy internalizované homonegativity (Badenes-Ribera et al., 2015) nebo využívání osoby k tomu, aby v ní vzbudil pocit studu a viny za její sexuální orientaci nebo genderovou identitu a přinutil ji tak dělat věci, které dělat nechce (Horsley, Moussa, Fisher & Rees, 2016).

Násilí založené na identitě může probíhat také prostřednictvím strukturálních a institucionálních forem diskriminace sloužících ke kontrole a nátlaku na partnera či partnerku. Příkladem může být využití strachu násilím zasaženého partnera*ky z toho, že policie je homofobní nebo transfobní a nepodpoří ho*ji, aby ho*ji odradila od vyhledání pomoci; zpochybňování rozhodnutí osoby zažívající násilí tím, že policie násilí označí za projev "vzájemného násilí"; nebo využití tvrzení, že ženy nemohou být násilné vůči ženám (Gray, R. M et al. 2020). Osoby, které se dopouštějí násilí, mohou využívat relativně malou velikost komunity LGBTQ+ ke kontrole svého partnera*ky pomocí taktik, jako je vyhrožování, že v případě ukončení vztahu izolují svého partnera*ku od omezeného počtu míst nebo akcí přátelských k LGBTQ+ v okolí. Ristock (2002) také upozorňuje na zvláštní rizika násilí v prvním vztahu LGBTQ+ osoby, kdy partneri*ky ještě nemusí odhalit svůj vztah nebo svou sexuální orientaci či genderovou identitu a jsou zranitelnější vůči větší izolaci a strachu z diskriminace. Jiní výzkumníci zdůrazňují nedostatek důvěry, kterou mají LGBTQ+ osoby v běžné služby, jako klíčový důvod, proč sexuální a genderové menšiny nevyhledávají pomoc (McNair, Andrews, Parkinson a Dempsey, 2017).

Kontext strukturální diskriminace a různých forem zneužívání na základě identity naznačuje, že násilí v LGBTQ+ intimních vztazích nelze řešit tím, co Lorenzetti, Wells, Logie a Callaghan (2017) nazvali "heteronormativními intervenčními přístupy", nebo v systému služeb, který postrádá na míru šité a inkluzivní programy. Zároveň existuje trend, kdy se studie zaměřují více na lesby a gaye než na bisexuální, transgender, intersexuální, nebinární a queer osoby.

Některé výzkumy se zabývaly způsoby, jakými může být páčáno násilí v intimních vztazích na transgenderových osobách. Studie zjistily, že zabraňování transgenderové osobě v užívání hormonů nebo ve vyjádření její genderové identity v souladu s jejími pocity (Horsley et al., 2016; Riggs et al., 2016) nebo zaměřování se na nevyhovující genderové identity znevažováním jejich vzhledu jsou formy "násilí založeného na identitě" (Riggs et al., 2016, s. 4), které transgenderové osoby zažívají. Mezi další příklady patří "důsledné používání nesprávných zájmen při oslovování a fetišizace nebo ignorování tělesných hranic" (Tesch & Bekerian, 2015, s. 392, citováno v Riggs et al., 2016). Některé informace jsou uvedeny také v příručce "Trans-specific power and control tactics" (FORGE, 2013). Jsou v ní uvedeny "formy násilí používané proti trans partnerům*kám a formy násilí používané trans partnery*kami", které zahrnují mj:

1. Ventilace, bezpečnost, odhalování

Taktiky používané proti trans partnerům*kám: Vyhržování "odhalením" partnera*ky před jeho zaměstnavatelem, přáteli nebo rodinou, vyhržování odebráním dětí nebo poštváním jich proti partnerovi*ce.

Taktiky používané trans partnery*kami: Vyhržování, že řeknou rodině, přátelům, zaměstnavateli, že partner*ka není tím, za koho se vydává (např. heterosexuál, lesba...); poštváním dětí proti partnerovi*ce.

2. Postoje komunity

Taktiky používané proti trans partnerům*kám: zesměšňování nebo znevažování identity partnera*ky jako bisexuála, transsexuála, femme, butche, genderqueer....; tvrzení, že jsou "politicky korektnější", a využívání jejich statusu L, G, B a/nebo T osoby proti partnerovi*ce; tvrzení, že by ublížili LGBTQ+ komunitě, kdyby odhalili, co se děje (odhalené násilí).

Taktiky používané trans partnery*kami: zesměšňování nebo zlehčování identity partnera*ky jako bisexuála, transgendera, femme, butche, genderqueer....; tvrzení, že jsou "politicky korektnější", a používání jejich statusu L, G, B a/nebo T proti nim; tvrzení, že by

poškodili LGBTQ+ komunitu, kdyby odhalili, co se děje; používání slova "cisgender" jako nadávky a urážky.

3. Genderové stereotypy, transnegativita

Taktiky používané proti trans partnerům*kám: Sdělování partnerovi*ce, že si mysleli, že má rád*a "drsný sex" nebo "takhle mají rádi sex opravdoví muži/ženy"; prohlášení, že není opravdový muž/žena; tvrzení, že ho*ji nikdy nikdo nebude milovat; tvrzení, že si nezaslouží lepšího a/nebo že nikdy nenajde lepšího partnera*ku; tvrzení, že ví, co je pro něj*ni nejlepší, jak se má oblékat nebo nosit (či nenosit) make-up atd.

Taktiky používané trans partnery*kami: Tvrzení, že jsou prostě jen "butch" nebo že "to jsou hormony" (aby vysvětlili své násilné chování); sdělování partnerovi*ce, že neexistuje způsob, jak mít s transsexuály bezpečnější sex, takže bude muset mít nechráněný sex; vyhrožování sebevraždou, zejména když poznamenává, kolik trans lidí spáchalo sebevraždou; vyžadování více peněz na oblečení/úpravu, protože je ohrožena jejich bezpečnost; tvrzení, že jsou lepší nebo atraktivnější muž nebo žena než jejich partner*ka.

4. Zneužívání a narušování identity

Taktiky používané vůči trans partnerům*kám: používání zájmen, která nejsou preferována, nebo oslovování "to"; nazývání partnera*ky hanlivými jmény; zesměšňování toho, jak vypadá jeho*její tělo; říkání, že by mu*jí nikdo nevěřil, protože je transgender;

Taktiky používané trans partnery*kami: obviňování partnera*ky z toho, že jemu*ji nedovoluje "správně dospívat"; tvrzení, že jejich identita je "podrývá" nebo je "nerespektuje".

5. Porušování hranic

Taktiky používané vůči trans partnerům*kám: erotizování/fetišizování partnerova*čina těla proti jeho*její vůli; dotýkání se částí jeho*jejího těla, kterých nechce, aby se dotýkal*a nebo používání výrazů o jeho*jejím těle, které považuje za urážlivé; zakazování mluvit s ostatními o transgenderových otázkách.

Taktiky používané trans partnery*kami: popírání toho, že se partner*ka mění; obviňování partnera*ky z "nepodpory", pokud chtějí diskutovat o otázkách souvisejících s načasováním změny.

6. Omezování přístupu

Taktiky používané trans partnery*kami: odpírání přístupu k lékařské péči nebo hormonální léčbě nebo nucení partnerů*ek, aby se o ně nepokoušeli*y; skrývání nebo vyhazování hormonů, oblečení, protézy nebo jiných specifických trans věcí; znevažování jejich vlastních rozhodnutí; kontrola financí, aby se zabránilo nákupu hormonů, chirurgickému zákroku, nákupu oblečení, make-upu, protéz.

Taktiky používané trans partnery*kami: zamezování možnosti stýkat se s přáteli; znemožňovat jim přístup do části domu nebo bytu (kde mohou být uloženy hormony nebo oblečení); odepírat jim vlastní rozhodnutí.

(FORGE, 2013).

Z nedávného výzkumu (Scheer, Woulfe, & Goodman, 2019) vyplývá, že respondenti s queer a bisexuální identitou uváděli třikrát vyšší míru zneužívání na základě identity než jejich lesbické a gay protějšky. Jedna studie (Roch, Morton a Ritchie, 2010) naznačuje, že transfobní emocionální zneužívání, která se zaměřuje na specifickou zranitelnost transgender osob, je zdaleka nejčastěji uváděným zneužíváním (73 % účastníků*ic).

Institucionální a strukturální zneužívání

Kromě rozpoznání konkrétních typů násilí, které postihují LGBTQ+ osoby, poukazuje literatura také na určité strukturální problémy. Mezi ně patří (mimo jiné):

- nedostatečné povědomí o osobách, které se násilí dopouštějí a osobách zažívajících násilí z řad LGBTQ+ jak mezi samotnou komunitou, tak i mezi lidmi, kteří poskytují podporu – včetně vyškolených pracovníků*ic v oblasti domácího násilí (Sheer et al., 2020),
- nedostatek účinné komunikace ze strany služeb, prostřednictvím které by bylo možné přilákat LGBTQ+ klienty a klientky do programů pro osoby, které se násilí dopouštějí, vzhledem k tomu, že násilí v intimních vztazích je vnímáno jako heterosexuální záležitost,
- nedostatek důvěry v instituce nebo služby mezi LGBTQ+ komunitami (Noto, Leonard a Mitchell, 2014),
- většina služeb se zaměřuje na muže, kteří se dopouštějí násilí, a na ženy, které násilí zažívají (Cannon a Buttell, 2015), což automaticky vylučuje ženy, které se dopouštějí násilí, a muže, kteří násilí zažívají.

Menšinové stresové faktory, včetně internalizované homonegativity a diskriminace, jsou pozitivně spojeny se zvýšenou mírou páčání i viktimizace (Carvalho, Lewis, Derlega, Winstead a Viggiano, 2011). Výzkumné studie opakovaně upozorňují na rizika a faktory spojené se zkušenostmi se stigmatizací, diskriminací a menšinovými stresory (Rollè et al., 2018), jako je sociální izolace, rodinný ostrakismus a nedostatek vhodných služeb (Lorenzetti et al., 2017). Běžné formy násilí v intimních vztazích, jako je izolace osobou, které jsou násilím zasaženy, mohou být umocněny sociální izolací sexuálních a genderových menšin (Walters a Lippy, 2016). LGBTQ+ osoby se v každodenním životě setkávají s obecnou společenskou nevráživostí. To může zahrnovat homofobní/homonegativní útoky na veřejnosti, negativní dopady vnitrostátních otázek, např. na soužití párů stejného pohlaví.

Modifikovaný program pro osoby, které se dopouštějí násilí z řad LGBTQ+ osob

Namísto používání "stejného přístupu pro všechny", který identifikuje patriarchát a mužskou moc jako hlavní příčinu násilí v intimních vztazích, by měly být navrženy programy, které reagují na různé zkušenosti a využívání vznikající moci na základě různých faktorů (jako je rasa, pohlaví nebo třída). Tato poststrukturální feministická a intersekcionalní perspektiva je odklonem od známého Duluthského modelu (Domestic Abuse Intervention Programs), který vznikl v USA na počátku 80. let 20. století jako koordinovaný multiinstitucionální přístup pro prevenci domácího násilí. Tento model byl kritizován, protože jej nelze aplikovat na násilné vztahy mezi gayi nebo lesbami (Cook, 2009).

Bez ohledu na teoretický přístup k intervencím a veškerým souvisejícím nástrojům by se měl používat inkluzivní jazyk, vědecké přístupy a praxe. Identita by také měla být uznána jako zvláštní forma násilí u LGBTQ+ osob (Goldberg-Looney, Perrin, Snipes a Calton, 2016). Například studie Riggse a kol. (2016) nabídla návod, jak přizpůsobit programy pro transgender ženy. Autoři v ní nabízejí řadu jednoduchých otázek, které mohou službám pomoci posoudit úroveň jejich inkluzivity:

- Co je nabízeno transgender ženám zasaženým násilím v blízkém vztahu?
- Jak jsou tyto nabídky navrženy, popsány, vyhodnocovány a propagovány?
- Byly s transgender ženami konzultovány služby, které potřebují?
- Jaké jsou nedostatky a mezery?
- Je z brožury o službách a dalších dokumentů zřejmé, že transgender ženy jsou v programech vítány a že s nimi bude zacházeno nediskriminačním způsobem?

- Bude zaměření služby propagováno v tisku, v rámci lokálních transgender časopisů, ale i na národní a mezinárodní úrovni?

Oblasti, které je třeba v upraveném programu pro LGBTQ+ klientelu řešit:

1. Zda mají LGBTQ+ klienti*ky specifické potřeby.
2. Specifické výzvy, kterým čelí programy pro LGBTQ+ klienty*ky, kteří*é se dopouštějí násilí.
3. Specifické intervence pro LGBTQ+ klienty*ky.
4. Stávající a budoucí služby specifické pro LGBTQ+ klienty*ky.
5. Další školení kulturní citlivosti pro pracovníky*ice programů pro osoby, které se dopouštějí násilí.

Šest hlavních doporučení, která podporují úpravu programů pro osoby, které se dopouštějí násilí, je následujících:

1. Specifické prostředí pro skupinu LGBTQ+ s identifikovanými LGBTQ+ facilitátory.
2. Školení v boji proti homonegativitě, transnegativitě, rasismu a sexismu.
3. Využívání nových teorií, jako je například intersekcionalita, k zarámování intervencí.
4. Vypracování specifických vzdělávacích programů zaměřených na problémy, kterým čelí LGBTQ+ lidé.
5. Zapojení se do spolupráce s LGBTQ+ centry s cílem zvýšit informovanost.
6. Propojit výzkumné pracovníky*ice s odborníky*icemi z praxe za účelem studia násilí v intimních vztazích mezi LGBTQ+ lidmi pro rozvoj terapie

Vedle psychoedukativních modelů lze využít i psychodynamické přístupy, které zohledňují hodnoty a postoje LGBTQ+ lidí, kteří se dopouštějí násilí v intimních vztazích, a mohou významně přispět k účinné terapii (Gray et al., 2020). Psychodynamické psychotherapeutické přístupy se zaměřují na identifikaci individuálních příčin násilí způsobených behaviorálními deficity, traumatem nebo psychopatologií (Eckhardt et al. 2013). Tento druh přístupu by mohl zohlednit například trauma lidí, kteří násilí zažívají kvůli své příslušnosti k sexuálním a genderovým menšinám. Přizpůsobení specifických programů tak, aby zohledňovaly a reflektovaly zkušenosti LGBTQ+ osob, může pomoci

změnit používání násilí jako taktiky ve vztahu a také změnit hodnoty a postoje, které již nepodporují používání násilí.

Navození důvěry je v rámci programu nesmírně důležité a je potřebné:

- vytvořit bezpečné, respektující a férové prostředí,
- být citlivý ke specifikům LGBTQ+ osob,
- umožnit účastníkům postupovat vlastním tempem,
- do zkoumání určitých cest se pouštět pouze se souhlasem,
- být citlivý k pocitům studu a viny účastníků*ic,
- být otevřený a neodsuzovat účastníky*ice na základě genderové identity a sexuální orientace,
- stanovit zájmena používaná na prvním setkání.

Témata, která je třeba konkrétně řešit při sezeních s LGBTQ+ klienty*kami.

Rozpoznání dopadu diskriminace

Cílem je zabývat se dopadem diskriminace, kterou LGBTQ+ klienti*ky zažívají, na jejich vztahy, komunity a pocit "vlastního já". Lze použít aktivitu "Kdo jsem?" s cílem zamyslet se nad vlastní identitou a nad poselstvími, která tyto osoby přijímaly v době dospívání a v současném životě, včetně poselství z médií, od vlády a z jejich prostředí. Cílem je také podpořit klienty a klientky v tom, aby si lépe uvědomili vlastní pocit sebe sama a svou identitu (Gray et al., 2020). Klienti a klientky se mohou cítit neviditelní v převažujících heteronormativních paradigmatech a jejich případné posílení může vytvořit prostor pro pozitivní změnu. V programu šitém na míru využívají poradci*kyně své znalosti o způsobech, jakými může být NIV prezentováno a prožíváno v rámci LGBTQ+ vztahů. Škála stigmatizace může být použita ke zkoumání toho, jak diskriminace a stigmatizace ovlivnily klientovy či klientčiny postoje, jak vnímá společnost a lidi kolem sebe. Cílem je podpořit diskusi o zkušenostech spojených s diskriminací a jejich uznání poradcem*kyní.

Škála stigmatizace (Gray et al, 2020)

(1: rozhodně nesouhlasím - 6: rozhodně souhlasím)

Položky: 1 2 3 4 5 6

- Většina lidí by ochotně přijala LGBTQ+ osobu jako blízkou osobu nebo přítele.
- Většina lidí věří, že LGBTQ+ osoba je stejně inteligentní jako průměrný člověk.
- Většina lidí věří, že LGBTQ+ osoba je stejně důvěryhodná jako průměrný občan.

- Většina lidí by akceptovala LGBTQ+ osobu jako učitele malých dětí ve veřejné škole.
- Většina lidí věří, že homosexuální orientace nebo genderová identita je známkou osobního selhání.
- Většina lidí by nezaměstnala LGBTQ+ osobu, aby se starala o jejich děti.
- Většina lidí si myslí méně o osobě, která je LGBTQ+, nebo o mně.
- Většina zaměstnavatelů zaměstná LGBTQ+ osobu, pokud je pro danou práci kvalifikovaná.
- Většina zaměstnavatelů odmítne žádost LGBTQ+ osoby ve prospěch jiného uchazeče.
- Většina lidí v mé komunitě by se k LGBTQ+ osobě chovala stejně jako ke komukoliv jinému.
- Když se dozvědí, že osoba je LGBTQ+, většina lidí bude brát její názory méně vážně.

Při sčítání získaných bodů by měla být číselná hodnota výroků 5, 6, 7, 9, 11 obrácená, to znamená, že odpověď rozhodně nesouhlasím má 6 bodů a rozhodně souhlasím má 1 bod. Čím nižšího počtu bodů klient*ka dosáhne, předpokládá se, že zažil*a více situací spojených s diskriminací a je více stigmatizován*a a také považuje lidi a společnost za nebezpečné ve vztahu ke své identitě.

Je možné také použít škálu stigmatizace lesbiček a žen, kterou vypracovali Logie a Earnshaw (2014). Pro gaye a queer muže vytvořili škálu Pucket a další (2017). Povzbudit klienty*ky k diskusi o tom, jaký dopad má diskriminace, homofobie, transfobie a/nebo bifobie na jejich vztahy, lze také pomocí Riddleovy škály homofobie (1985). Škála obsahuje 12 položek popisujících postoje k LGBTQ+ komunitě na stupnici od nejvíce homofobních po nejvíce pozitivní. Klienti*ky jsou vyzváni*y, aby škálu aplikovali na své zkušenosti ze střední školy, rodiny a širší rodiny, společenských skupin (sportovní klub, kostel, umělecká třída), posledního pracoviště, současného pracoviště a/nebo státní správy (škála je uvedena v příloze 1).

Pokud se klienti a klientky setkali s větším odporem nebo lítostí ze strany lidí a institucí v souvislosti s jejich identitou, mohou se cítit více stigmatizováni a je u nich větší pravděpodobnost, že ve vztahu použijí násilí. Také pouhá tolerance jim nemusí být příjemná. Zkušenosti klientů a klientek mohou poradcům a poradkyním otevřít dveře do jejich vnitřního světa.

Diskriminace a internalizovaná homofobie, kterou LGBTQ+ lidé zažívají, by měly být předmětem diskuse. Tyto zkušenosti jsou pak diskutovány s předpokladem, že mají vliv na nižší míru vyhledávání pomoci a zotavení LGBTQ+ osob, které zažily násilí v intimním vztahu. Pojmy přežití a odolnost se používají jako koncepty pro mobilizaci stávajících silných stránek klientů*tek s cílem přerámovat zkušenosti s viktimizací tak, aby byly vnímány jako zdroje, z nichž mohou klienti*ky čerpat při překonávání nepřízně osudu. Lze také použít karty silných stránek pro LGBTQ+ osoby.

Vliv internalizované homonegativity na násilí

Výzkum ukazuje, že internalizovaná homonegativita, binegativita a transnegativita jsou spojeny s dysfunkčními vztahy (Frost & Meyer, 2009). Konkrétně s internalizovanou homonegativitou souvisí úzkost, stud a sebelítost, které se mohou projevovat negativním chováním v intimních vztazích (Coleman, Rosser & Strapko, 1992). Prožívání těchto negativních emocí je také spojeno se sníženou spokojeností ve vztazích. S klienty*kami na sezeních lze dopad internalizované homonegativity nebo transnegativity na ně řešit zvyšováním povědomí o negativních emocích a souvisejícím chování. Klíčové body diskuse mohou být::

Internalizované postoje "homo/trans/binegativita":

- popírání,
- sebenenávist,
- sebelítost,
- rezignace,

Internalizované postoje "vyrovnávání se s fobií/negativitou":

- sebebřijetí,
- sebeláska,
- podpora,

Internalizované postoje "překonávání negativity/fobie":

- hrdost,
- oslava.

Internalizovaná homonegativita ukazuje, co se stane, když LGBTQ+ osoba vychovaná v homofobním světě přijme všechna poselství, která slyšela po mnoho let. V tomto modelu existuje spektrum, které sahá od popírání, sebenenávisti, sebelítosti a rezignace přes

sebe přijetí a sebelásku až po podporu, hrdost a oslavu. S pomocí tohoto modelu je možné klienta*ku nasměřovat a přemýšlet o tom, co by mohlo způsobit posun směrem nahoru, a snažit se vyhnout fázím, které vedou k popírání, sebenenávisti, sebelítosti a rezignaci. To pomáhá identifikovat, co klient*ka potřebuje, aby se posunul*a pozitivním směrem. Je důležité pomoci bojovat proti studu, který jedinci pocítují v důsledku toho, že se dopustili násilí ve vztahu nebo se stali osobou zasaženou genderovou a/nebo pohlavní diskriminací. Postoje ve vztahu k vlastní identitě klienta*ky lze také ověřit pomocí jednoduché škály internalizované homonegativity.

Škála internalizované homonegativity (Gray et al., 2020)

(1: rozhodně nesouhlasím - 7: rozhodně souhlasím)

Položky: 1 2 3 4 5 6 7

- Jsem šťastný*á, že jsem LGBTQ+ osoba.
- Homosexuální životní styl mě nenaplňuje tolik jako heterosexuální životní styl.
- Jsem hrdý*á na to, že jsem součástí komunity LGBTQ+.
- Přál*a bych si být heterosexuální/genderqueer.
- Kdykoli hodně přemýšlím o své sexuální orientaci a/nebo genderové identitě, cítím se vůči sobě kritický*á.
- Kdykoli hodně přemýšlím o své sexuální orientaci a/nebo genderové identitě, cítím se depresivně.
- Většina problémů, které mají LGBTIQ+ lidé, pramení z jejich postavení utlačované menšiny, nikoli z jejich genderové identity/sexuální orientace jako takové.

Vyšší míra souhlasu s výroky 1, 2, 4, 5, 6 znamená, že klient*ka zažívá vyšší míru internalizované homonegativity ve svém vztahu, což může mít vliv i na násilí v jeho*jejím vztahu. Pak je třeba pracovat na sebe přijetí a na odstranění předsudků ve vztahu k LGBTQ+ osobám.

Mapování otevřenosti týkající se identity a vztahu

Důležitou roli hraje to, do jaké míry má klient*ka a jeho partner*ka za sebou coming out, a také to, do jaké míry jsou otevření mluvit o svém vztahu. K násilí může dojít také proto, že jeden z partnerů coming out prožil a druhý ne. Také v případech, kdy jeden z partnerů nechce projevat náklonnost na veřejnosti a druhý ano. Jejich otevřenost může také

naznačovat, zda mají nějaké zdroje pomoci zvenčí, nebo zda jsou izolovaní. K posouzení otevřenosti lze použít **Škálu potřeby soukromí (příloha 2)** a **Škálu otevřenosti (příloha 3)**. Důležité je také zaměřit se na přezkoumání sdělení, které klienti*ky obdrželi*ly od své původní rodiny. Zaměření se na odmítání, násilí v rodině, ostrakizaci, homofobii, bifobii, transfobii nebo neviditelnost. Například odmítání ze strany rodiny plynoucí z homofobie a transfobie může přispívat k nižší úrovni zdraví a pohody LGBTQ+ osob, a to i v jejich vztazích (Buller et al., 2014; Li et al., 2012). Cílem je zvýšit povědomí o zhoršujícím se dopadu, který může mít trauma na jejich užívání násilného chování v dospělosti. Explicitní diskuse o původních rodinách také umožňuje klientům*kám připustit si příslušnou rodinu a prozkoumat postoje nebo poselství podporující násilí, které mohou být v těchto vztazích přítomny.

Mýty o násilí v LGBTQ+ vztazích

Je důležité do sezení zahrnout mýty, které se běžně tradují o LGBTQ+ vztazích, aby klienti*ky pochopili*ly obecné pojetí zdravých vztahů a zkušeností s násilím. V rámci sezení se například odbourávají mýty týkající se LGBTQ+ vztahů, jako například (Gray et al., 2020:

- ženy jsou přirozeně nenásilné nebo je nepravděpodobné, že by způsobily zranění,
- muži jsou přirozeně agresivní,
- muži chtějí neustále sex,
- partner, který je více mužský nebo maskulinní, bude pravděpodobně násilný,
- hormony činí transgender muže agresivními a transgender ženy iracionálními a prchlivými,
- násilí v intimních vztazích v LGBTQ+ komunitách neexistuje.

Lze použít kartičky s mýty, které se postupně vyloží na stůl, a rozhovory se zaměří na to, zda se klienti a klientky mohou s popsánými mýty ztotožnit, a na možné dopady těchto mýtů. Cílem cvičení zaměřeného na boření mýtů je zvýšit povědomí o násilí v intimních vztazích v kontextu vztahů klientů*ek, a zároveň zmírnit stud nebo stigma spojené s identitou, která je nedostatečně zastoupena. Mýty o LGBTQ+ vztazích mohou LGBTQ+ lidem bránit v rozpoznání nebo akceptaci násilí ve vztahu a často působí jako překážka při vyhledávání pomoci (Wendt & Zannettino, 2015). Seznam mýtů o násilí a jejich vysvětlení je uveden v příloze 5.

Formy násilí v LGBTIQ+ vztazích

Při práci s klienty*kami může být také užitečné vést rozhovor zaměřený na formy násilí, které jsou specifické pro LGBTIQ+ vztahy, mezi něž patří mimo jiné zadržování léků transgenderovému partnerovi*ce, odhalování partnera*ky a využívání partnerovy*činy sexuality a genderové identity proti němu*jí.

Mezi konkrétní formy zneužívání patří (Národní centrum pro zdravotní výchovu LGBTIQ+ Rozpoznávání a řešení intimity, 2019):

Emocionální zneužívání

Emocionální zneužívání může mít podobu neustálé kritiky nebo ponižování, slovních výhrůžek, ponižování partnera*ky před ostatními, nadávek, křiku za účelem zastrašování, iracionálního obviňování partnera*ky, schvalování žárlivosti jako trestu a obviňování z nevěry.

K citovému zneužívání, které je specifické pro LGBTIQ+ páry může patřit např:

- obviňování partnera*ky z týrání kvůli jeho LGBTIQ+ identitě,
- popírání toho, že zneužívání může v LGBTIQ+ komunitách existovat,
- nátlak na partnera*ky, aby se "přiznal" nebo aby byl "closed" (neřekl svému okolí o své identitě),
- definování násilného chování jako běžné součásti vztahů LGBTIQ+ párů,
- poštvávání společných přátel proti partnerovi*ce.

Fyzické násilí

Fyzické násilí je vyhrožování ublížením na zdraví nebo jakékoli násilné fyzické chování, které úmyslně nebo náhodně způsobuje tělesnou újmu. Fyzickým násilím může být také zadržování partnera*ky nebo bránění partnerovi*ce v odchodu, zamykání partnera*ky v domácnosti nebo bránění partnerovi*ce v získání pomoci či lékařské péče.

Fyzické násilí specifické pro LGBTIQ+ páry může zahrnovat:

- fyzické útoky zaměřené na genitálie nebo hrudník partnera*ky,
- neumožnění partnerovi*ce léčit se po operaci změny pohlaví

- odepření přístupu partnera*ky k hormonům,
- veřejné projevy náklonnosti v nebezpečných (proti LGBTQ+ lidem zaměřených) oblastech,
- vyhrožování sebevraždou ze strany násilného partnera*ky.

Sexuální násilí

Sexuální násilí je jakýkoli vynucený sexuální akt nebo chování, jako jsou nechtěné dotyky, urážlivé poznámky o partnerově*čině těle nebo vzhledu, zlehčování partnerových*činých sexuálních potřeb, nadávání partnerovi*ce na jeho sexuální historii, odmítání vyhovět partnerově*čině žádosti o bezpečnější sex, nucení partnera*ky k sexu s jinými lidmi nebo záměrné a opakované překračování partnerových*činých sexuálních hranic.

Sexuální násilí specifické pro páry LGBTQ+ může zahrnovat:

- používání LGBTQ+ stereotypů k donucení partnera*ky k určitým sexuálním jednáním,
- tvrzení, že ženy nemohou znásilňovat nebo že muži nemohou být znásilněni,
- používání genderových rolí k určení způsobu, jakým má partner*ka sex,
- používání slov pro části těla partnera*ky, které neodpovídají jeho genderové identitě,
- vynucování sexu výměnou za potřeby, jako je jídlo nebo bydlení,
- přesvědčování partnera*ky, aby nepoužíval sexuální ochranu, protože "sex LGBTQ+ je bezpečnější".

Izolace

K izolaci dochází tehdy, když osoba dopouštějící se násilí přerušuje kontakt partnera*ky s jinými lidmi. Tím se stává na tomto člověku více závislý*á a náchylnější k jeho*jejímu světonázoru. Sociální izolace také brání osobám, které zažívají násilí hledat podporu u ostatních.

Izolace specifická pro LGBTQ+ páry může zahrnovat:

- odpirání přístupu partnera*ky k podpoře a akcím LGBTQ+ komunity,
- vyvolávání dramatických scén na LGBTQ+ akcích,
- odhalení (vyoutování) partnera*ky v rodině, v práci nebo v náboženské skupině,
- přesvědčování partnera*ky, že ho ostatní odmítnou kvůli jeho LGBTQ+ identitě,

- využívání diskriminace LGBTQ+ osob k ospravedlnění mentality "my proti světu",
- používání bi/trans/homofobie/homonegativity jako záminky k izolaci partnera*ky od ostatních.

Násilí na základě identity/kultury

Násilí na základě identity, někdy označované jako kulturní zneužívání, je využívání osobních charakteristik k ponižování, manipulaci a kontrole partnera*ky. NIV je vzorec chování, který jedna osoba v intimním vztahu používá k prosazování moci a kontroly nad druhou osobou - to se týká všech druhů vztahů a identit. NIV v LGBTQ+ vztazích však může mít jedinečné formy založené na aspektech pohlaví nebo sexuální identity osoby – tyto formy se překrývají s jinými formami zneužívání. Do této kategorie spadá útlak včetně rasismu, sexismu, ageismu, ableismu, homofobie, bifobie a transfobie.

Mezi specifické zneužívání pro LGBTQ+ identitu/kulturu mohou patřit:

- tvrzení, že partner*ka je "příliš" nebo "málo" LGBTQ+,
- popírání pohlavní identity nebo sexuální orientace partnera*ky,
- záměrné používání nesprávných zájmen nebo jmen ve vztahu k partnerovi či partnerce, tzv. deadnaming,
- kontrola toho, jak partner*ka vyjadřuje své pohlaví nebo sexuální orientaci,
- definování toho, co pro partnera*ku znamená být LGBTQ+,
- používání nadávek vůči LGBTQ+ osobám nebo propagace negativních stereotypů,
- "odhalování" partnera*ky,
- skrývání partnera*ky před přáteli/rodinou/společností,
- znevažování pohlaví nebo sexuální identity partnera*ky,
- vnucování partnerova*čina genderového projevu/vzhledu a/nebo zesměšňování partnerova*čina těla/vzhledu,
- omezování přístupu ke službám, které jsou pro identitu partnera či partnerky zásadní (např. omezování přístupu k hormonální terapii, izolace osoby od specifických podpůrných komunit atd.),
- používání vztahových charakteristik, které znehodnocují/snižují identitu partnera*ky,
- naléhání na sexuální jednání nebo používání anatomických termínů, které neodpovídají genderové identitě partnera*ky.

Finanční zneužívání

Finanční zneužívání ve vztahu může zahrnovat kontrolu financí ve vztahu, odpírání přístupu k penězům, nucení partnera*ky, aby platil veškeré výdaje, krádeže nebo ničení partnerova*čina majetku nebo odebírání partnerových*činých kreditních karet, hotovosti či šekové knížky.

Finanční zneužívání specifické pro páry LGBTQ+ může zahrnovat:

- vyhrožování partnerovi*ce v práci,
- krádež identity (snazší, pokud je partner*ka stejného pohlaví),
- požadování po partnerovi*ce, aby zaplatil za hormony nebo operaci změny pohlaví,
- využívání genderových rolí jako způsobu, jak po partnerovi*ce požadovat, aby platil více.

Tento obsah je zařazen s cílem podpořit klienty a klientky, aby rozpoznali skryté i zjevné formy moci a kontroly, které mohou být použity v LGBTQ+ vztazích. Motivaci ke změně chování klientů*ek mohou aktivizovat předchozí zkušenosti se změnou, jako je "coming out", a mohou tak pomoci motivovat klienty*ky k udržení procesu změny, zejména pokud je tato změna náročná a stresující.

Mapování fyzického prožívání hněvu

Jedna z aktivit v rámci sezení, kterou je dobré přizpůsobit pro LGBTQ+ klienty*ky zahrnuje mapování fyzického prožívání hněvu v těle. Někdy jsou v rámci toho klienti*ky požádáni*y, aby nakreslili*y své tělo na velký kus papíru a pověsili*y ho na zeď. V upravené verzi pro LGBTQ+ klienty*ky je lepší zaměřit se na mapování vnitřních částí těla, jako je tlukot srdce, sevření žaludku a schopnost polykat. Tím dojde ke zohlednění poznatů z praxe o citlivosti, která může u některých transgenderových a genderově odlišných osob existovat ve vztahu k jejich tělu. Tato citlivost může znamenat, že kreslení a zaměřování se na určité části těla může být potenciálně nepříjemným nebo spouštěcím zážitkem. Při řešení spouštěčů hněvu lze využít příklady specifické pro LGBTQ+ komunitu a zaměřit se na příčiny rozrušení a hněvu, běžné myšlenkové vzorce, které mohou sledovat, a možné reakce, které by mohly zabránit použití násilí (Gray et al., 2020).

Příklad:

Rozčílilo mě, že např. někdo šel kolem na ulici a nazval mě buznou.

Na co jsem myslel? Např. je nespravedlivé, že mě na ulici někdo nazývá buznou, nejsem v bezpečí.

*Jak jsem odpověděl? Poslal jsem ho*ji do prdele. Pak jsem to nikomu neřekl*a. A později v noci jsem se pohádal*a se svým partnerem*kou.*

*Co jsem od svého partnera*ky čekal? Nevím, co jsem čekal*a, ale všechno, co můj partner*ka tu noc udělal*a, mě naštvalo.*

*Jak jsem mohl*a reagovat místo toho? Mohl*a jsem si sednout se svým partnerem*kou nebo dobrým přítelem a promluvit si o tom, jak se cítím. Mohl*a jsem si vzít čas a zamyslet se nad tím, proč mám špatnou náladu.*

Sexuální násilí v LGBTQ+ vztazích

I v LGBTQ+ vztazích se ukazuje, že sexuální praktiky mohou být ovlivněny dynamikou a praktikami moci a kontroly a že sexuální násilí je běžnou formou k získání a udržení moci a kontroly v násilném vztahu (Australia's National Research Organisation for Women's Safety, 2019). Hlavní proud programů pro osoby, které se dopouštějí násilí pracuje s předpokladem, že klienti*ky jsou cisgenderoví, heterosexuální, monosexuální a monogamní, což může u LGBTQ+ osob vést k pocitům nepohodlí nebo nepochopení (Australasian Sexual Health Alliance., 2015). K odbourávání mýtů, které obklopují sex ve vztazích LGBTQ+ osob, lze využít aktivitu nazvanou "Breaking Away from Gender Rules", která zahrnuje např:

- všichni homosexuální muži by měli mít anální sex,
- mužská osoba je top (sexuální partner, který penetruje)
- ženy to chtějí dělat pomalu.

Tato aktivita má také usnadnit diskusi o tom, jak násilí v intimních vztazích ovlivňuje LGBTQ+ lidi mimo genderové chápání násilí v intimních vztazích mezi muži a ženami. Cílem aktivity je přitom zvýšit povědomí o patriarchálních a misogynních postojích, které mohou hrát roli v LGBTQ+ vztazích, a poskytnout příležitost uniknout negativním formám maskulinity a feminity, které mohou být součástí vztahu klientů*tek.

Označování vztahu v komunikaci

V komunikaci by se měl používat jazyk, který partnera*ku označuje jako partnera*ku, a nikoliv jako muže, a neurčovat, kdo je ve vztahu "muž" a kdo "žena". Ve vztazích LGBTQ+ se častěji mluví otevřeně o volných, nemonogamních vztazích nebo o polyamorních či polysexuálních vztazích. Pokud má klient*ka s takovými vztahy zkušenost, je dobré je neodsuzovat a prozkoumat jeho*její očekávání od partnera*ky nebo pocity žárlivosti a způsob, jakým to má nastavené (Mooney-Somers et al, 2017). Celkově je kladen větší důraz na diskuse o sexu, souhlasu a hranicích; o dopadu menšinový stresorů na vztahy a o dynamice vztahů mimo tradiční genderové role.

Vytvoření jiného příběhu o tom, kým chcete být - audiovizuální pomůcky

Identita lidí a významy, které si vytvářejí o sobě a ostatních lidech, jsou v naší společnosti vytvářeny prostřednictvím příběhů, stereotypů a mýtů. Když se tyto příběhy stanou "samozřejmými" a jsou brány jako realita, mohou obsahovat domněnky, předsudky a zaujatost a mohou se stát dominantním vysvětlením nebo způsobem interpretace zkušeností. Například dominantní příběhy se v naší společnosti používají k vytváření specifických představ o genderových identitách – tedy že existují určité způsoby, jak být mužem nebo ženou. Pokud dominantní příběhy nejsou zpochybňovány, mohou přispívat k násilí v intimních vztazích tím, že omezují možnosti, které lidé vnímají jako dostupné k zastavení násilí, a udržují problémy ve vztazích. Z hlediska narativních terapeutických metod je výzvou vytvořit alternativní narativy, které odrážejí to, jak chcete, aby váš život vypadal (Jenkins, 1990). Lze navrhnout zhlédnutí audiovizuálních materiálů, které poskytují pozitivní zobrazení rozmanitých vztahů, jež existují v rámci LGBTQ+ komunit. Takové audiovizuální materiály se používají k rozšíření představ, které klienti*ky mají o tom, co představuje pozitivní vztah a jak se vyhnout překážkám a dospět k respektujícím vztahům (Gray et al., 2020).

Klienti jsou dotazováni:

"Jaký je váš vztah?"

- rozlišujte mezi fakty a interpretací,
- identifikujte své obvyklé způsoby vnímání partnera*ky,
- identifikujte, jak naše chování vnímají druzí, včetně slepých míst.

Mohly by být použity karty LGBTQ+, které by obsahovaly obrázky z pride průvodů a pozitivní vyobrazení genderově odlišných lidí, párů stejného pohlaví a ikon LGBTQ+ lidí, jako jsou drag queens. Bylo by možné využít sledování dvou známých televizních pořadů, "Queer As Folk" a "The L Word", případně dalších pořadů a filmů. Obsahují vizuální zobrazení stejnopohlavních a queer vztahů, v nichž existují nezdravé vzorce kontroly. Kromě toho, že je posilující vidět queer vztahy v mainstreamových médiích, může také poradce*kyne poukázat na vzorce kontroly a vyzvat k zamyšlení nad tím, jak tato zobrazení mohou posilovat nezdravé chování ve vztazích. Záměrem je podpořit přemýšlení o zdravých a nezdravých vztahových vzorců, včetně:

- které postavy a vztahy byly oblíbené a proč,
- ke komu měli klienti*ky nejbližší vztah,
- zda byly postavy vzorem a proč,
- zda a jak klienti*ky mohli*y srovnávat nebo modelovat své chování podle jiných mediálních osobností nebo televizních postav,
- jak byly oslovovány určité stereotypy,
- zda při prvním sledování seriálu (pokud jej viděli dříve) vnímali nějakou dynamiku ve vztazích postav jako nezdravou,
- jaká očekávání mají postavy od svých partnerů*ek a nakolik jsou tato očekávání realistická či nerealistická.

Klienti*ky jsou vybízeni*y k tomu, aby se pokusili*y o alternativní způsoby interpretace a zamysleli*y se nad reakcemi na chování svého partnera*ky. Tím se má překonat jejich prvotní popis toho, co podle nich vedlo k použití násilí. Poradci*kyne zpochybňují domněnky klientů*ek tím, že naslouchají a zdůrazňují aspekty jejich interpretace, které poukazují na jiný příběh partnerova chování a způsob, jak na něj klient*ka reagoval*a.

Nezapomeňte...

Je důležité povzbuzovat klienty, aby:

- pochopili význam důvěry ve vztazích,
- začali chápat, jak důvěru rozvíjet,
- převzali odpovědnost za minulé i současné myšlenky a chování,
- porozuměli pohledu svých partnerů*ek na násilí,
- získali vhled do zkušeností svých partnerů*ek s násilím,
- uvědomit si, že minulost bude nadále žít v přítomnosti.

V závěrečných sezeních se zaměřte na plánování bezpečnosti. Bezpečnost a posílení postavení klientů a klientek se zvyšuje poskytováním informací o dostupné podpoře ze strany LGBTQ+ organizací (příloha č. 4)

Zdroje literatury:

1. Australasian Sexual Health Alliance. (2015). *Public submission to the Australian Human Rights Commission's national sexual orientation, gender identity & intersex rights consultation, 13 February 2015*. Retrieved from http://www.sexualhealthalliance.org.au/images/ASHA_SOGII_submission6Feb15_website.pdf
2. Australia's National Research Organisation for Women's Safety. (2019). *Intimate partner sexual violence: Research synthesis* (ANROWS Insights, 05/2019). Sydney: ANROWS. <https://www.anrows.org.au/publication/intimate-partner-sexual-violence-research-synthesis/>
3. Bowen, E. (2018). Towards evidence-based treatment of partner violence in LGBT relationships. In J. L. Ireland, P. Birch, & C. A. Ireland (Eds.), *The Routledge International Handbook of Human Aggression: Current Issues and Perspectives* (pp. 227–237). <https://doi.org/10.4324/9781315618777-19>
4. Breiding MJ, Basile KC, Smith SG, Black MC, Mahendra RR (2014). Intimate partner violence surveillance: uniform definitions and recommended data elements, version 2.0. Atlanta, GA: US Department of Health and Human Services, CDC, National Center for Injury Prevention and Control. In press 164 s. <https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/ipv/intimatepartnerviolence.pdf>
5. Brown, T. N., & Herman, J. (2015). *Intimate partner violence and sexual abuse among LGBT people: A review of existing research*. The William's Institute. Retrieved from <https://williamsinstitute.law.ucla.edu/wp-content/uploads/Intimate-Partner-Violence-and-Sexual-Abuse-among-LGBT-People.pdf>
6. Buller, A. M., Devries, K. M., Howard, L. M., & Bacchus, L. J. (2014). Associations between intimate partner violence and health among men who have sex with men: A systematic review and meta-analysis. *PLoS Med*, *11*(3), e1001609. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001609>
<https://journals.plos.org/plosmedicine/article/file?id=10.1371/journal.pmed.1001609&type=printable>
7. Cannon, C., & Buttell, F. (2015). Illusion of inclusion: The failure of the gender paradigm to account for intimate partner violence in LGBT relationships. *Partner Abuse*, *6*(1), 65–77. <https://doi.org/10.1891/1946-6560.6.1.65>
https://www.researchgate.net/publication/271774169_Illusion_of_Inclusion_The_Failure_of_the_Gender_Paradigm_to_Account_for_Intimate_Partner_Violence_in_LGBT_Relationships

8. Cannon C.E. B (2019). What Services Exist for LGBTQ Perpetrators of Intimate Partner Violence in Batterer Intervention Programs Across North America? A Qualitative Study Partner Abuse, Volume 10, Number 2, 2019 21 s. https://humanecology.ucdavis.edu/sites/g/files/dgvnsk161/files/inline-files/Cannon_April_2019.pdf
9. Calton, J. M., Cattaneo, L. B., & Gebhard, K. T. (2016). Barriers to help seeking for lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer survivors of intimate partner violence. *Trauma, Violence & Abuse, 17*(5), 585–600. <https://doi.org/10.1177/1524838015585318>
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1524838015585318>
10. Carvalho, A. F., Lewis, R. J., Derlega, V. J., Winstead, B. A., & Viggiano, C. (2011). Internalized sexual minority stressors and same-sex intimate partner violence. *Journal of Family Violence, 26*(7), 501–509. <https://doi.org/10.1007/s10896-011-9384-2>
11. Craft, S. M., Serovich, J. M., McKenry, P. C., & Lim, J. (2008). Stress, attachment style, and partner violence among same-sex couples. *Journal of GLBT Family Studies, 4*(1), 57–73. <https://doi.org/10.1080/15504280802084456>
12. Coleman, E., Rosser, B. R., & Strapko, N. (1992) Sexual and intimacy dysfunction among homosexual men and women. *Psychiatric Medicine, 10*(2), 257–271.
13. Cook, P. W. (2009). *Abused men: The hidden side of domestic violence* (2nd ed.). Santa Barbara: Greenwood Publishing Group.
14. Dardis CH. M., Edwards M. K., Gydycz A. Ch. (2012). Women's disclosure of dating violence: A mixed methodological study. Volume 22, Issue 4 <https://doi.org/10.1177/0959353511422280>
15. Donovan, C., & Barnes, R. (2017). Making sense of the discourses of sameness and difference in agency responses to LGB and/ or T abusive partners. *Sexualities, 0*(0), 1–10. <https://doi.org/10.1177/1363460716665787>
https://sure.sunderland.ac.uk/id/eprint/8350/9/Donovan%20and%20Barnes_Sexualities_Making%20sense%20of%20discourses%20of%20sameness%20and%20difference.pdf
16. Eckhardt et al. 2013. The Effectiveness of Intervention Programs for Perpetrators and Victims of Intimate Partner Violence. *Partner Abuse, Volume 4, Number 2, 2013.* 36 s. <https://www.domesticviolenceintervention.net/wp-content/uploads/2014/02/Eckhardt.etal2013.Manuscript.pdf>
17. FORGE (2013). *Trans specific power and control tactics*. Retrieved from <http://forge-forward.org/wp-cont>

18. Frost, D. M., & Meyer, I. H. (2009). Internalized homophobia and relationship quality among lesbians, gay men, and bisexuals. *Journal of Counseling Psychology, 56*(1), 97–109. <https://doi.org/10.1037/a0012844>
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2678796/pdf/nihms59525.pdf>
19. George, P. E., Bayer, A. M., Garcia, P. J., Perez-Lu, J. E., Burke, J. G., Coates, T. J., & Gorbach, P. M. (2016). Is intimate partner and client violence associated with condomless anal intercourse and HIV among male sex workers in Lima, Peru? *AIDS Behaviour, 20*(9), 2078–2089. <https://doi.org/10.1007/s10461-016-1327-8>
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4985504/pdf/nihms765491.pdf>
20. Goldberg-Looney, L. D., Perrin, P. B., Snipes, D. J., & Calton, J. M. (2016). Coping styles used by sexual minority men who experience intimate partner violence. *Journal of Clinical Nursing, 25*(23–24), 3687–3696. <https://doi.org/10.1111/jocn.13388>
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5115985/pdf/nihms788496.pdf>
21. Gillum, T. L., & DiFulvio, G. T. (2014). Examining dating violence and its mental health consequences among sexual minority youth. In D. Peterson & V. R. Panfil (Eds.), *Handbook of LGBT Communities, Crime and Justice* (pp. 431–448). New York: Springer.
22. Gray, R. M et al. (2020) *Developing LGBTQ programs for perpetrators and victims/survivors of domestic and family violence* Australia's National Research Organisation for Women's Safety Limited (ANROWS) ISBN: 978-1-925925-31-9 (print) | 978-1-925925-32-6 (online) 111 s.
<https://d2rn9gno7zhxqg.cloudfront.net/wp-content/uploads/2020/05/11093225/Pl.17.09-Bear-RR.pdf>
23. Hamel, J. (2014). *Gender inclusive treatment of intimate partner abuse: Evidence-based approaches* (2nd ed.). New York, NY: Springer Publishing.
24. Guadalupe-Diaz, X. L. (2013). *Victims outside the binary: Transgender survivors of intimate partner violence* (Ph.D.), University of Central Florida, Orlando, Florida. Retrieved from http://etd.fcla.edu/CF/CFE0004686/Guadalupe-Diaz_Xavier_L_201305_PhD.pdf
25. Hellems S. et al. (215). Intimate Partner Violence Victimization among Non-heterosexuals: Prevalence and Associations with Mental and Sexual Well-being. *Journal of Family Violence* February 2015 51 s.
https://www.researchgate.net/publication/272409376_Intimate_Partner_Violence_Victimization_Among_Non-

[Heterosexuals Prevalence and Associations With Mental and Sexual Well-Being](#)

26. Horsley, P., Moussa, B., Fisher, J., & Rees, S. (2016). Intimate partner violence and LGBTIQ people: Raising awareness in general practice. *Medicine Today*, 17(11), 26–32.
https://medicinetoday.com.au/system/files/pdf/medicine_today/article/MT2016-11-026-HORSLEY.pdf
27. Houston, E., & McKirnan, D. J. (2007). Intimate partner abuse among gay and bisexual men: Risk correlates and health outcomes. *Journal of Urban Health*, 84(5), 681–690. <https://doi.org/10.1007/s11524-007-9188-0>
https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2231846/pdf/11524_2007_Article_9188.pdf
28. Human Rights Campaign (2017). Common Myths about LGBTQ Domestic Violence. <https://www.hrc.org/news/common-myths-about-lgbtq-domestic-violence>
29. James, S. E., Herman, J. L., Rankin, S., Keisling, M., Mottet, L., & Anafi, M. (2016). The Report of the 2015 U.S. Transgender Survey. Washington, DC: National Center for Transgender Equality. 302 s.
<https://transequality.org/sites/default/files/docs/usts/USTS-Full-Report-Dec17.pdf>
30. Kimmes, J. G., Mallory, A. B., Spencer, C., Beck, A. R., Cafferky, B., & Stith, S. M. (2017). A meta-analysis of risk markers for intimate partner violence in same-sex relationships. *Trauma, Violence & Abuse*, 20(3), 374–384. <https://doi.org/10.1177/1524838017708784>
31. Lay, Y., Leonard, W., Horsley, P., & Parsons, M. (2017). An analysis of existing research Primary prevention of family violence against people from LGBTI communities A research project commissioned by the Victorian State Government. Completed October 2017. 135 s. https://apo.org.au/sites/default/files/resource-files/2018-05/apo-nid208221_1.pdf
32. Li, Y., Baker, J. J., Korostyshevskiy, V. R., Slack, R. S., & Plankey, M. W. (2012). The association of intimate partner violence, recreational drug use with HIV seroprevalence among MSM. *AIDS Behaviour*, 16(3), 491–498. <https://doi.org/10.1007/s10461-012-0157-6>
https://www.researchgate.net/publication/221825807_The_Association_of_Intimate_Partner_Violence_Recreational_Drug_Use_with_HIV_Seroprevalence_among_MSM

33. Lewis, R. J., Milletich, R. J., Kelley, M. L., & Woody, A. (2012). Minority stress, substance use, and intimate partner violence among sexual minority women. *Aggression and Violent Behavior, 17*, 247–256. doi:10.1016/j.avb.2012.02.004
34. Logie CH, Earnshaw V (2015) Adapting and Validating a Scale to Measure Sexual Stigma among Lesbian, Bisexual and Queer Women. *PLoS ONE 10*(2): e0116198. doi:10.1371/journal.pone.0116198
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4332631/pdf/pone.0116198.pdf>
35. Lorenzetti, L., Wells, L., Logie, C. H., & Callaghan, T. (2017). Understanding and preventing domestic violence in the lives of gender and sexually diverse persons. *The Canadian Journal of Human Sexuality, 26*(3), 175–185. <https://doi.org/10.3138/cjhs.2016-0007>
https://www.academia.edu/36164964/Understanding_and_preventing_domestic_violence_in_the_lives_of_gender_and_sexually_diverse_persons
36. McNair, R. P., & Bush, R. (2016). Mental health help seeking patterns and associations among Australian same sex attracted women, trans and gender diverse people: A survey-based study. *BMC Psychiatry, 16*(209), 1–16. <https://doi.org/10.1186/s12888-016-0916-4>
<https://bmcp psychiatry.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12888-016-0916-4>
37. Messinger, A. M. (2017). *LGBTQ intimate partner violence: Lessons for policy, practice and research*. Berkeley: University of California Press.
38. Meyer I. H. (2003). Prejudice, Social Stress, and Mental Health in Lesbian, Gay, and Bisexual Populations: Conceptual Issues and Research Evidence I. *Psychol Bull.* 2003 September ; 129(5): 674–697. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2072932/pdf/nihms32623.pdf>
39. Michau, L., Horn, J., Bank, H., Dutt, M., & Zimmerman, C. (2015). Prevention of violence against women and girls: Lessons from practice. *The Lancet, 385*(9978), 16
https://www.researchgate.net/publication/269172952_Prevention_of_Violence_against_Women_and_Girls_Lessons_from_Practice
40. Mooney-Somers, J., Deacon, R. M., Klinner, C., Richters, J., & Parkhill, N. (2017). Women in contact with the gay and lesbian community in Sydney: Report of the Sydney Women and Sexual Health (SWASH) Survey 2006, 2008, 2010, 2012, 2014, 2016. Sydney: ACON & Sydney Health Ethics, University of Sydney. https://www.researchgate.net/publication/237843254_Women_in_contact_with_the_gay_and_lesbian_community_Sydney_Women_and_Sexual_Health_survey_1996_1998_and_2000

41. National LGBTIQ+ Health Education Centre Recognizing and Addressing Intimate (2019). Partner Violence in Relationships of LGBTQ People: A PRIMER FOR HEALTH CENTERS. <https://www.lgbtqiahealtheducation.org/publication/recognizing-and-addressing-intimate-partner-violence-in-relationships-of-lgbtq-people-a-primer-for-health-centers/>
42. Noto, O., Leonard, W., & Mitchell, A. (2014). "Nothing for them": Understanding the support needs of LGBT young people from refugee and newly arrived backgrounds. Melbourne: Australian Research Centre in Sex, Health & Society, La Trobe University. https://www.researchgate.net/publication/271019840_Nothing_for_them_Understanding_the_support_needs_of_LGBT_young_people_from_refugee_and_newly_arrived_backgrounds
43. Puckett, J. A., Newcomb, M. E., Ryan, D. T., Swann, G., Garofalo, R., & Mustanski, B. (2017). Internalized homophobia and perceived stigma: a validation study of stigma measures in a sample of young men who have sex with men. *Sexuality Research and Social Policy*, 14(1), 1-16. <https://doi.org/10.1007/s13178-016-0258-5> https://emerge.ucsd.edu/r_bdwxujrx60gnwz/
44. Riddle, D. (1985). "Homofóbna škála". In *Otváranie dverí k porozumeniu a prijatiu*. Ed. K. Obear a A. Reynolds.
45. Ristock, J. L. (2002). *No more secrets: Violence in lesbian relationships*. New York: Routledge Press.*
46. Riggs, D. W., Fraser, H., Taylor, N., Signal, T., & Donovan, C. (2016). Domestic violence service providers' capacity for supporting transgender women: Findings from an Australian workshop. *The British Journal of Social Work*, 46(8), 2374–2392. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcw110> https://www.researchgate.net/publication/304122134_Domestic_Violence_Service_Providers'_Capacity_for_Supporting_Transgender_Women_Findings_from_an_Australian_Workshop
47. Rollè, L., Giardina, G., Caldarera, A. M., Gerino, E., & Brustia, P. (2018). When intimate partner violence meets same-sex couples: A review of same-sex intimate partner violence. *Frontiers in Psychology*, 21(9), 1–13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01506> <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6113571/pdf/fpsyg-09-01506.pdf>
48. Ribera – Badenes L. et all (2016). Intimate Partner Violence in Self-Identified Lesbians: A Systematic Review of Its Prevalence and Correlates . TRAUMA,

VIOLENCE, & ABUSE 2016, Vol. 17(3) 284-297 ^a The Author(s) 2015 Reprints and permission: sagepub.com/journalsPermissions.nav DOI: 10.1177/1524838015584363

https://www.researchgate.net/publication/277325782_Intimate_Partner_Violence_in_Self-Identified_Lesbians_A_Systematic_Review_of_Its_Prevalence_and_Correlates

49. Roch, Morton a Ritchie, 2010. Transgender People's Experiences of Domestic Abuse. LGBT Youth Scotland Published August 2010 LGBT Youth Scotland Published August 2010
50. Russell, B. (2016). Police perceptions in intimate partner violence cases: The influence of gender and sexual orientation. *Journal of Crime and Justice*, 41(2), 193–205. <https://doi.org/10.1080/0735648X.2017.1282378>
51. Scheer, J. R., Woulfe, J. M., & Goodman, L. A. (2019). Psychometric validation of the identity abuse scale among LGBTQ individuals. *Journal of Community Psychology*, 47(2), 371–384. <https://doi.org/10.1002/jcop.22126>
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6543831/pdf/nihms-1027897.pdf>
52. Scheer, Jillian R.; Martin-Storey, Alexa; Baams, Laura 2020. Help-Seeking Barriers Among Sexual and Gender Minority Individuals Who Experience Intimate Partner Violence Victimization Published in: Intimate Partner Violence and the LGBT+ Community DOI: 10.1007/978-3-030-44762-5_8
https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/126031988/Scheer2020_Chapter_Help_SeekingBarriersAmongSexua.pdf
53. Stiles-Shields, C., & Carroll, R. A. (2015). Same-sex domestic violence: Prevalence, unique aspects and clinical implications. *Journal of Sexual and Marital Therapy*, 41(6), 636–648. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2014.958792>
https://www.researchgate.net/publication/265394264_Same-Sex_Domestic_Violence_Prevalence_Unique_Aspects_and_Clinical_Implications
54. Wendt, S., & Zannettino, L. (2015). *Domestic violence in diverse contexts: A re-examination of gender*. New York: Routledge.
55. Walters, M. L. (2011). Straighten up and act like a lady: A qualitative study of lesbian survivors of intimate partner violence. *Journal of Gay & Lesbian Social Services: The Quarterly Journal of Community & Clinical Practice*, 23(2), 250–270. <https://doi.org/10.1080/10538720.2011.559148>
<https://psycnet.apa.org/record/2011-12055-006>

56. Walters, M. L., Chen, J., & Breiding, M. J. (2013). *The National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS): 2010 findings on victimization by sexual orientation*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention, 648(73), 6. Retrieved from https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/nisvs_sofindings.pdf
57. Walters, M. L., & Lippy, C. (2016). Intimate partner violence in LGBT communities. In C. A. Cuevas & C. M. Rennison (Eds.), *The Wiley Handbook on the Psychology of Violence* (pp. 695–714). New York: John Wiley & Sons. https://www.rainbowhealthontario.ca/wp-content/uploads/2016/07/RHO_FactSheet_LGBTQIntimatePartnerViolence_E.pdf

Definice

Menšinovým stresem se rozumí zvýšený, trvalý psychický stres a sociální tlak, který zažívají příslušníci stigmatizovaných menšinových skupin, včetně LGBTQ+ osob. Tyto skupiny čelí ve srovnání s běžnou populací dalším životním stresorům spojených se zkušenostmi s předsudky, diskriminací a obtěžováním, včetně násilí a zneužívání. LGBTQ+ komunity zažívají menšinový stres, který může vést k internalizované homofobii a strachu z odhalení, což způsobuje řadu negativních důsledků pro duševní zdraví (Meyer, 2003).

Misgendering znamená, že někdo používá osobní oslovení nebo zájmeno, které nesprávně odráží genderovou identitu, s níž se identifikuje jiná osoba. V této publikaci tímto termínem označujeme texty, programové aktivity a propagační materiály, které předpokládají cisgenderovou identitu nebo zkušenost a neodrážejí pohlaví nebo genderovou identitu transgenderové, nebinární nebo genderově odlišné osoby (Gray et al., 2020).

Příloha 1

Riddleho škála

Zaškrtněte každé tvrzení, s nímž souhlasíte, a označte, s jakými postoji nebo předsudky jste se v životě setkali.

q 1 Homosexuální orientace nebo transgenderová identita je nepřírozená a nemorální. LGBTQ+ lidé jsou emocionálně nebo duševně nemocní.

q 2 LGBTQ+ lidé by se měli účastnit reparativní terapie nebo jiné dostupné léčby, která pomůže jejich sexuální orientaci nebo genderové identitě.

q 3 S LGBTQ+ lidmi bychom měli soucítit. Nemůžeme je obviňovat za to, jak se narodili.

q 4 LGBTQ+ lidé si nevybrali, že budou takoví, jací jsou. Kdyby se mohli nějakým způsobem stát heterosexuály, určitě by to udělali.

q 5 Homosexuální orientace nebo transgenderismus je fáze, kterou prochází mnoho lidí a ze které většina lidí vyroste.

q 6 LGBTQ+ lidé potřebují naši podporu a vedení, protože se potýkají s mnoha obtížnými otázkami souvisejícími s jejich životním stylem.

q 7 S LGBTQ+ lidmi nemám problém, ale nevidím důvod, proč by se měli veřejně chlubit svou sexuální orientací nebo genderovou identitou.

q 8 Co dělají LGBTQ+ lidé v soukromí své ložnice, je jejich věc.

q 9 LGBTQ+ lidé si zaslouží stejná práva a privilegia jako všichni ostatní.

q 10 Homofobie je špatná. Společnost se musí postavit proti předsudkům vůči LGBTQ+ lidem.

q 11 K tomu, aby LGBTQ+ lidé byli v dnešním světě sami sebou, je zapotřebí síly a odvahy.

q 12 Je pro mě důležité zkoumat své vlastní postoje, abych mohl*a aktivně podporovat boj za rovnoprávnost, který LGBTQ+ lidé vedou.

q 13 V naší lidské rozmanitosti je velká hodnota. LGBTQ+ lidé jsou důležitou součástí této rozmanitosti.

q 14 Je pro mě důležité postavit se těm, kteří projevují homofobní nebo transfobní postoje.

q 15 LGBTQ+ lidé jsou nenahraditelnou součástí naší společnosti. Hodně přispěli našemu světu a z jejich zkušeností se můžeme hodně naučit.

q 16 Byl*a bych hrdý*á na to, že mohu být součástí organizace LGBTQ+ a otevřeně se zasazovat o plné a rovnoprávné začlenění LGBTQ+ lidí na všech úrovních naší společnosti.

Klienti*ky se mohli v průběhu svého života setkat s těmito postoji:

1-2 Odpor - LGBTQ+ lidé jsou divní, nemocní, blázniví a nechutní.

3-4 Litost - LGBTQ+ lidé se tak nějak narodili a je to zavrženíhodné.

5-6 Tolerance - Život je pro LGBTQ+ lidi těžký, homofobní postoje vše jen zhoršují.

7-8 Akceptace - Homosexuální orientace je faktem života, který by neměl být trestán ani oslavován.

9-10 Podpora - Práva LBGBQ+ lidí by měla být chráněna a zajištěna.

11-12 Obdiv - Být LGBTQ+ v naší společnosti vyžaduje sílu.

13-14 Uznání - V rozmanitosti je hodnota. Homofobní postoje by měly být zpochybnovány.

15-16 Podpora - LGBTQ+ lidé jsou nenahraditelnou součástí společnosti.

Převzato z: Riddle, D. (1985). "Homofobní škála". In Otevírání dveří k porozumění a přijetí. Ed. K. Obeare a A. Reynolds. Boston: nepublikovaná esej.

Pokud se klienti a klientky setkávají s větším odporem nebo lítostí ze strany lidí a institucí v souvislosti s jejich identitou, mohou se cítit více stigmatizováni a náchylnější k použití násilí ve vztahu. Také pouhá tolerance jim nemusí být příjemná. Zkušenosti klientů a klientek mohou poradcům a poradkyním otevřít dveře do jejich vnitřního světa.

Příloha 2

Potřeba soukromí (Gray et al., 2020)

(1: rozhodně nesouhlasím - 7: rozhodně souhlasím)

Položky: 1 2 3 4 5 6 7

1. Dávám přednost tomu, aby můj vztah zůstal spíše v soukromí.
2. Pečlivě kontrolojuji, kdo o mém vztahu ví.
3. Mé soukromé sexuální chování/pohlavní identita nikoho nezajímá.
4. Pokud si nedáváte pozor na to, komu se ukazujete, může vám to velmi ublížit.
5. Než se někomu svěřím, velmi pečlivě si to rozmyslím.
6. Moje sexuální chování/genderová identita je velmi osobní a soukromá záležitost.
7. Na veřejnosti se ke svým partnerům*kám chovám raději jako k přátelům.
8. V současné době se obecně cítím bezpečně, když jsem mimo svůj intimní život.
9. Obávám se, že se lidé dozvědí, že jsem (lesba/gay/trans osoba).
10. Snažím se na veřejnosti nevypadat příliš nápadně jako LGBTQ+.
11. Cítím se trapně, když mě někdo vidí na veřejnosti se zjevně "homosexuálními" nebo "trans" lidmi.
12. Cítím se na veřejnosti dobře při vyjadřování náklonnosti se svým partnerem*kou.

Vysoké skóre v položkách 1 až 11 může naznačovat, že klient je uzavřený vůči okolí a obává se reakce veřejnosti, pokud zjistí, že je LGBTQ+ osoba nebo že má queer vztah.

Příloha 3

Inventář "Outness" (Gray et al., 2020) týkající se sexuální orientace nebo genderové identity ukazuje, jak otevřeně klient*ka o své orientaci v různých prostředích hovoří, sezení může pomoci i stereotypům o coming outu v těchto prostředích

Sedmibodová hodnotící škála:

1 = osoba rozhodně neví o vaší sexuální orientaci

2 = osoba možná ví o vaší sexuální orientaci, ale nikdy o ní nemluví

3 = osoba pravděpodobně ví o vaší sexuální orientaci, ale nikdy o ní nemluví

4 = osoba pravděpodobně ví o vaší sexuální orientaci, ale mluví o ní zřídka

5 = osoba určitě ví o vaší sexuální orientaci, ale mluví o ní zřídka

6 = osoba určitě ví o vaší sexuální orientaci, ale občas o ní mluví

7 = osoba rozhodně ví o vaší sexuální orientaci a otevřeně o ní mluví

Položky: 1 2 3 4 5 6 7

Moji noví heterosexuální přátelé

Moji kolegové v práci

Moji nadřízení v práci

Cizí lidé

Moji bývalí heterosexuální přátelé/přítelkyně

Matka

Otec

Sourozenci

Rozšířená rodina/příbuzní

Členové mé náboženské komunity (církve, chrám)

Představitelé mé náboženské komunity (pastor, rabín)

Inventář "outness" související s vaší genderovou identitou

1 = osoba rozhodně neví o vaší genderové identitě

2 = osoba možná ví o vaší genderové identitě, ale nikdy o ní nemluví

3 = osoba pravděpodobně ví o vaší genderové identitě, ale nikdy o ní nemluví

4 = osoba pravděpodobně ví o vaší genderové identitě, ale mluví o ní zřídka

5 = osoba určitě ví o vaší genderové identitě, ale mluví o ní jen zřídka

6 = osoba určitě ví o vaší genderové identitě a občas o ní mluví

7 = osoba určitě ví o vaší genderové identitě a otevřeně o ní mluví

Položky: 1 2 3 4 5 6

Moji noví cisgenderoví přátelé

Moji kolegové v práci

Moji nadřízení v práci

Cizí lidé

Moji staří imperiální přátelé

Matka

Otec

Sourozenci

Rozšířená rodina/příbuzní

Členové mé náboženské komunity (církve, chrám)

Představitelé mé náboženské komunity (pastor, rabín)

Příloha 4

Seznam organizací LGBTQ+

PROUD <http://www.proud.cz/>

PRAGUE PRIDE <https://www.praguepride.cz/cs/komcentrum/okacecku-cz-m>

S barvou ven <https://www.sbarvouven.cz/>

Transparent pro transgender osoby <https://jsmettransparent.cz/>

Q HUB Brno <https://www.q-psy.cz/kdo-jsme>

Příloha 5

Seznam mýtů a vysvětlení týkajících se LGBTIQ+ vztahů (Human Rights Campaign, 2017; Langenderfer-Magruder et al. 2016; Guadalupe-Díaz, X. L. 2013; Walters 2013 et al. 2013; Messinger. 2017; Rolle et al. 2018; Brown, Herman 2015)

MÝTUS

Násilí v intimních vztazích se dopouštějí pouze silní muži.

SKUTEČNOST

NIV se může dopouštět kdokoliv, bez ohledu na pohlaví, velikost nebo sílu.

MÝTUS

Ve vztazích jsou týrány pouze ženy.

SKUTEČNOST

Násilí může být vystavena osoba jakéhokoli pohlaví/pohlavní identity.

MÝTUS

Násilí ve vztahu může být vzájemné.

SKUTEČNOST

Nic takového jako "vzájemné násilí" neexistuje. Sebeobrana není pokusem o kontrolu, ale spíše reakcí na násilí.

MÝTUS

Násilí v intimních vztazích je problémem zvládnání hněvu.

SKUTEČNOST

Většina lidí, kteří týrají svého partnera*ku, dokáže svůj hněv vůči ostatním zvládat. Až na vzácné případy mají i osoby, které se násilí na své*m partnerce*vi dopouštějí, schopnost se násilí zdržet. Například většina osob, které se násilí dopouštějí, by mu*jí neublížil*a před policistou*kou.

MÝTUS

Násilí ve vztahu je převážně "heterosexuální" záležitostí a v LGBTQ+ vztazích se nevyskytuje často.

SKUTEČNOST

Ačkoli se mnoho lidí domnívá, že násilí ve vztahu mohou zažívat pouze heterosexuální ženy, ve skutečnosti se vyskytuje v LGBTQ+ vztazích v podobné nebo vyšší míře než v běžné populaci.

Lesbické a bisexuální ženy: Více než 2 z 5 lesbických žen (43,8 %) a přibližně 3 z 5 bisexuálních žen (61,1 %) zažily během svého života znásilnění, fyzické násilí nebo pronásledování.

Homosexuální a bisexuální muži: Více než 1 ze 4 homosexuálních mužů (26,0 %), 1 ze 3 bisexuálních mužů (37,3 %), 1 z 5 heterosexuálních mužů (29,0 %) někdy v životě zažil znásilnění, fyzické násilí nebo pronásledování ze strany intimního partnera*ky.

Studie, která přímo srovnávala celoživotní prevalenci NIV mezi transgenderovými a cisgenderovými osobami, zjistila, že téměř každý třetí (31,1 %) transgenderový člověk zažil NIV nebo násilí na schůzce, zatímco cisgenderový člověk zažil NIV nebo násilí na schůzce každý pátý (20,4 %).

MÝTUS

Případy NIV jsou v LGBTQ+ vztazích méně závažné, než když k nim dochází v heterosexuálních vztazích.

SKUTEČNOST

Násilí, které zažívají LGBTQ+ lidé, může být stejně nebo více škodlivé. Studie ukazují, že homosexuální a bisexuální ženy jsou častěji než heterosexuální osoby vystaveny závažnému fyzickému násilí, včetně bití, popálení nebo škrcení. Bylo prokázáno, že násilí v LGBTQ+ vztazích je stejně škodlivé jako násilí v heterosexuálních/cisgenderových vztazích, a v některých případech dokonce škodlivější. **Tento mýtus vychází ze dvou různých předpokladů:**

- 1) že fyzické a sexuální násilí je v LGBTQ+ vztazích méně časté
- 2) že ostatní formy násilí jsou méně závažné.

Ačkoli výzkumy obecně ukazují, že fyzické násilí může být celkově méně častou formou násilí v LGBTQ+ vztazích, výzkumy také ukázaly, že bisexuální ženy a homosexuální muži ve skutečnosti uvádějí vyšší míru závažného fyzického násilí než heterosexuální páry. Bez ohledu na jeho formu je třeba brát veškeré násilí vážně.

MÝTUS

Psychické násilí, které zahrnuje nadávky, urážky, ponižování nebo pokusy o sledování, kontrolu či vyhrožování partnerovi*ce, není tak závažné jako fyzické nebo sexuální násilí.

SKUTEČNOST

Psychické násilí může být stejně ničivou formou násilí. Zejména vyhrožování odhalením sexuální orientace nebo genderové identity druhé osoby jako prostředek kontroly je specifické pro komunitu LGBTQ+.

MÝTUS

Mužnější, větší a/nebo silnější partner je obvykle násilník.

SKUTEČNOST

Pohlaví/rasa hraje významnou roli při vnímání a oznamování NIV. Například mnoho lidí "genderově" vnímajících násilí v LGBTQ+ vztazích může předpokládat, že osobou, která se násilí ve vztahu dopouští je vždy partner, který se prezentuje jako mužnější. NIV však může postihnout nebo být páčáno jakoukoli osobou bez ohledu na její fyzické nebo osobní charakteristiky (např. velikost, vyjádření pohlaví nebo věk). Předpoklady o pohlaví/genderu hrají významnou roli v tom, jak je NIV vnímáno a zda je či není hlášeno. Tyto předpoklady vycházejí z heterosexuálních vztahů, v nichž se má za to, že násilí páchají muži na ženách. Toto "genderové" vnímání NIV je běžné také u LGBTQ+ populace, protože lidé často předpokládají, že osobou, která se násilí dopouští je partner, který se ve vztahu prezentuje jako muž. NIV však není diskriminační a může postihnout nebo být páčáno jakoukoli osobou bez ohledu na fyzické nebo osobní charakteristiky.

MÝTUS

Pro LGBTQ+ osoby, které jsou zasažené násilím je snazší opustit násilný vztah než pro jejich heterosexuální protějšky nebo osoby v manželství.

SKUTEČNOST

LGBTQ+ vztahy jsou stejně legitimní jako heterosexuální vztahy. Bez ohledu na pohlavní identitu, sexuální orientaci nebo rodinný stav obou osob ve vztahu je odchod od násilného partnera*ky často obtížný a bolestivý proces. To, že žijete v LGBTQ+ vztahu, tuto bolest nijak nezmenšuje. LGBTQ+ vztahy jsou stejně legitimní jako heterosexuální/cisgenderové vztahy. Opustit LGBTQ+ vztah může být těžší z několika důvodů:

- na některých místech nejsou LGBTQ+ vztahy uznány zákonem, a proto LGBTQ+ lidé nemají stejnou právní ochranu. To může mít vliv i na zákonnou péči, protože daná osoba nemusí mít rodičovská práva a opuštění vztahu může znamenat, že již nebude mít přístup ke svým dětem.
- LGBTQ+ lidé jsou často členy úzce propojených komunit se společnými sociálními vztahy nebo "vyvolenými rodinami" a opuštění vztahu může mít sociální důsledky nebo znamenat ztrátu sociální podpory.
- LGBTQ+ lidé často čelí odmítnutí ze strany svých rodin a komunit, což může znamenat, že jejich současný partner*ka je jejich jediným nebo hlavním zdrojem sociální podpory.
- LGBTQ+ osoby, které zažily násilí ve vztahu, často uváděly stejné důvody, proč zůstaly se svými partnery*kami, jako heterosexuální osoby, které jsou násilím zasaženy, a to lásku k partnerovi*ce, finanční a citovou závislost.

Jedna studie také zjistila, že důvodem pro neopuštění vztahu může být i to, že jsou HIV pozitivní nebo se této nemoci obávají. Kulturní stigmatizace také posiluje obavy otevřeně mluvit o svých zkušenostech a opustit násilný vztah. Při hledání pomoci riskují další viktimizaci, bagatelizaci prožívaného násilí a bi/homofobii při oznamování násilí.

MÝTUS

LGBTQ+ páry často společně procházejí náročnými zkušenostmi (jako je coming out nebo tranzice), což může vést k vytvoření velmi silného pouta a pocitu bezpečí.

SKUTEČNOST

Lidé v LGBTQ+ vztazích mohou mít problém vnímat svého partnera*ku jako schopného násilí, protože tito partneři*ky jsou sami také utlačováni*y. V důsledku společenské homofobie a transfobie se LGBTQ+ lidé, zejména transgenderové a genderově odlišné osoby, mohou cítit nechtění a "věřit, že mají štěstí", že přece jen našli lásku, i když se tato láska změní v násilí".

MÝTUS

Je méně pravděpodobné, že se násilí u osob stejného pohlaví časem zhorší než násilí u osob opačného pohlaví

SKUTEČNOST

Tento mýtus byl podpořen mýtem, že homosexuální muži nejsou schopni být ve stabilním vztahu, a idealizací lesbických a bisexuálních vztahů jako klidných a harmonických kvůli agresi, která je běžně spojována s muži.

